

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 377

Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla
Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti
Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair
Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu
(1/666)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 1/666 Esas Numaralı Tasarının

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4
- Gerekçesi4

• Dışışleri Komisyonu Raporu6

• Muhalefet Şerhi8

• Tasarı Metni9

• Dışışleri Komisyonunun Kabul Ettiğı Metin9

• Anlaşma Metni10

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-588/3305

1/8/2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'na hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 16/7/2012 tarihinde kararlaştırılan "Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/666)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GEREKÇE

"Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşması" iki ülke arasında nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımına yönelik yapılacak işbirliğinin çerçevesini çizmek üzere hazırlanmıştır.

Söz konusu anlaşma, dünyada nükleer güç reaktörü ve yakıt çevrimi teknolojileri alanında önemli ülkelerden biri olan Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) ile ülkemiz arasında nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımı alanında işbirliği faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesine olanak sağlayacaktır. Türkiye ile ÇHC bu kapsamda bir anlaşma ile nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımı konusunda bilimsel, teknik ve ekonomik işbirliğini, ulusal nükleer programlarının ihtiyaçları ve önceliklerine uygun olarak geliştireceklerdir. İşbirliği, nükleer enerjinin barışçıl kullanımı için gelecekte ortak projelerin gerçekleştirilmesine imkan tanıyacak; özellikle Sinop sahasında nükleer santralin yapımına ilişkin projenin hayata geçirilmesi sürecine katkı sağlayacaktır. Ayrıca nükleer teknoloji sahibi ülkelerin nükleer ve nükleer çift kullanımlı madde, malzeme, ekipman ve teknolojilerin diğer ülkelere ihracatında uluslararası yükümlülüklerinden dolayı yaşadıkları çeşitli zorlukların ortadan kaldırılması ve karşılıklı olarak bu transferlere olanak sağlanması açısından da bu kapsamda bir işbirliği anlaşması gerekli görülmektedir.

Mezkur anlaşma kapsamında aşağıdaki alanlarda karşılıklı işbirliği yapılması planlanmaktadır:

- Nükleer enerjinin barışçıl kullanımlarında temel ve uygulamalı araştırma ve geliştirme;
- Nükleer enerji santralleri ve araştırma reaktörlerinin saha etüd çalışmaları, tasarımı, inşası, işletmeye alınması, işletilmesi, modernizasyonu (yenilenmesi), test edilmesi, bakımı, kullanılmış yakıt yönetimi ve sökümü;
- Nükleer minerallerin araştırılması, madenlerden çıkarılması ve hidrometalürjisi, radyoaktif atıkların işlenmesi ve bertarafı, ilgili minerallerden kapsamlı bir şekilde faydalanılması;
- Özellikle aşağıdaki niteliklere haiz yenilikçi reaktör ve yakıtla ilgili teknolojilerin ortaklaşa geliştirilmesi: Güvenlik, yayılmayı önleme, ekolojik sağlamlık ve ekonomik etkinlik;
- Nükleer güvenlik, radyasyondan koruma ve çevresel koruma, düzenleyici konular ile acil durum müdahale planlaması ve radyoaktif atık idaresi;
- İnsan kaynaklarının geliştirilmesi;
- Nükleer enerji ve araştırma reaktörleri için yakıt demetleri ve ekipmanlar dahil nükleer maddelerin temini ve nükleer yakıtla ilgili hizmetlerin ve işbu Anlaşma çerçevesindeki faaliyetlere ilişkin diğer hizmetlerin temini.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No: 1/666

Karar No: 298

20 Aralık 2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 1/8/2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 1/10/2012 tarihinde tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 24 üncü Yasama Dönemi 5/12/2012 tarihli 43 üncü toplantısında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız ile Dışışleri Bakanlığı ve Türkiye Atom Enerjisi Kurumu yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde, Tasarının, iki ülke arasında nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımına yönelik iş birliğinin çerçevesinin oluşturulmasını teminen 9 Nisan 2012 tarihinde Pekin'de imzalanan Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunması amacıyla hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Komisyon üyelerimizin nükleer enerji santralleriyle ilgili olarak güvenlik, enerji arz güvenliğine sağlanacak katkı ve yakıt temini konularındaki soru ve görüşlerine cevaben ve Tasarının sunuşu kapsamında Hükümet temsilcisi tarafından;

- Ekonomik alandaki gelişmelere paralel olarak ülkemizin enerji talebindeki artış, yenilenebilir enerji kaynaklarımız ve kapasite faktörleri dikkate alındığında nükleer enerjinin, enerji arz güvenliğimizin sağlanması ve enerji ithalatının azaltılması bakımından bir seçenek değil zorunluluk olarak görüldüğü,

- Bir nükleer enerji santralinin işlemeye başlamasıyla ülkemizin yılda yaklaşık 3,6 milyar ABD Doları tutarında doğal gaz ithalatından tasarruf edeceği, ayrıca, yaklaşık 500.000 parçadan oluşan bir nükleer santral projesinin diğer sektörlere sağlayacağı dinamizm ve istihdama olumlu katkıları düşünüldüğünde bu santrallerin sadece elektrik üretim tesisleri olarak değerlendirilmemesi gerektiği,

- Nükleer enerji santrallerine ilişkin olarak başta santralin inşa edileceği bölgenin depremselliği olmak üzere birçok güvenlik parametresinin titizlikle dikkate alındığı ve santrallerin inşası, işletimi, sökümü ve atık yönetimi ile ilgili tüm faaliyetlerin insan sağlığının ve çevrenin korunmasına azami dikkat gösterilerek icra edileceği, nükleer enerji santrallerine ilişkin kazaların oluşturduğu riskin günlük hayatımıza girmiş bulunan diğer birçok riskten daha düşük olduğu,

- Nükleer enerji santrallerinde kullanılacak nükleer yakıtın, işletilecek santrallerin teknik özellikleri de dikkate alınarak, ülkemiz kaynaklarından veya uluslararası piyasadan en uygun şekilde tedarik edileceği, yakıt temini maliyetinin reaktör yapımından çok daha düşük olduğu,

- Nükleer enerji alanında iş birliğine başlanmadan önce ilgili ülkeler tarafından iş birliğinin barışçıl amaçlarla yapılacağına taahhüt edilmesi gereklerinden hareketle görüşülmekte olan Anlaşmanın iki ülke arasında nükleer enerji alanında barışçıl amaçlarla yapılacak iş birliğinin çerçevesini çizmek amacıyla imzalandığı,

- Anlaşmanın, nükleer enerjinin barışçıl kullanımında temel ve uygulamalı araştırma ve geliştirme; nükleer enerji santralleri ve araştırma reaktörlerinin saha etüd çalışmaları, tasarımı, inşası, işletilmesi ve sökümü; nükleer minerallerin araştırılması; nükleer güvenlik, radyasyondan korunma ve radyoaktif yakıt idaresi; nükleer enerji ve araştırma reaktörleri için nükleer maddelerin temini gibi konularda hükümler içerdiği,

- Çin tarafında Anlaşmanın onay işlemlerinin tamamlandığı, ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci, 2 nci ve 3 üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir. Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimize 7 Aralık 2012 Cuma günü saat 18.00'e kadar süre tanınmıştır.

Komisyon üyelerinden Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve Ankara Milletvekili Emrullah İşler Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Volkan Bozkır</i>	<i>Muhammed Çetin</i>	<i>Osman Aşkın Bak</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Kâtip	Üye	Üye
<i>Gönül Bekin Şahkulubey</i>	<i>Osman Faruk Loğoğlu</i>	<i>Ali Rıza Alaboyun</i>
Mardin	Adana	Aksaray
	(Muhalefet şerhi ektedir)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Emrullah İşler</i>	<i>Tunca Toskay</i>	<i>Mehmet Ali Ediboğlu</i>
Ankara	Antalya	Hatay
(Bu raporun özel sözcüsü)		(Muhalefet şerhi ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>Sinan Oğan</i>	<i>Ahmet Berat Çonkar</i>	<i>Mehmet Muş</i>
İğdır	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>İsmail Safi</i>	<i>Rıfat Sait</i>	<i>Abdullah Çalıskan</i>
İstanbul	İzmir	Kırşehir
Üye	Üye	Üye
<i>Aytuğ Atıcı</i>	<i>Hasan Karal</i>	<i>Akif Çağatay Kılıç</i>
Mersin	Rize	Samsun
(Muhalefet şerhi ektedir)		
Üye		Üye
<i>Nazmi Gür</i>		<i>Burhan Kayatürk</i>
Van		Van
(Muhalefifim)		

MUHALEFET ŞERHİ

5 Aralık 2012 tarihinde Dışişleri Komisyonu'nda görüşülen "Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile ilgili karşı oy yazımın aşağıda sunulmuştur.

Anlaşmanın işbirliği alanlarının kapsamını belirleyen 4. Maddesinin "h" bendi, "tarafarla kararlaştırılabilecek diğer işbirliği şekilleri" hükmünü içermektedir. CHP'nin Dışişleri Komisyonunda birçok defa dile getirmesine rağmen, bu ve benzeri ifadeler anlaşma metinlerinde yer almaya devam etmektedir. "Diğer işbirliği şekilleri" ile ne anlatılmak istendiği net olarak ifade edilmediğinden, o günkü yöneticilerin inisiyatifi ile ülkemiz adına uluslararası alanda bağlayıcı konuların kararlaştırılması olasılığı ortaya çıkmaktadır. Bu durum, akla uygun olmadığı gibi, telafisi mümkün olmayan sorunlar doğurabileceğinden kesinlikle kabul edilemez.

Anlaşma kapsamının yukarıda belirtildiği şekilde açık bırakılması sonucu özellikle nükleer enerji gibi kamuoyunda geniş tartışmalara yol açan bir konuda alınacak kararların TBMM denetiminden kaçırılması; hem demokrasinin ilkeleriyle bağdaşmamakta, hem de kamuoyunun görüşünün hayati önem taşıdığı bir konuda iktidarlara keyfi davranabilme konusunda boşluk yaratmaktadır.

Nükleer santraller başta kuruldukları bölgeler olmak üzere tüm dünyada önemli sorunlar yaratmaktadır. Nükleer atıklar milyonlarca yılda yok olmamakta ve bu atıklar için dünyada sürekli depolama alanları hala kurulamamaktadır. Çernobil ve en son Japonya'da Fukushima örneklerinde olduğu gibi, nükleer santrallerde meydana gelen kaza ya da sızıntı çok sayıda can kaybı, başta kanser olmak üzere birçok sağlık sorunu ve geniş bir çevre kirlenmesine neden olmaktadır. Ayrıca nükleer santrallerin bakım ve güvenlik maliyetleri kuruluş maliyetlerini aşmakta ve üretilen enerji tahmin edilenden çok daha pahalıya mal olmaktadır. Bu nedenlerden dolayı artık dünya nükleer santrallerden vazgeçmeye başlamıştır. İleri ülkeler artık enerjilerini güneş, rüzgâr, su, jeotermal ve organik atıklardan elde etmek ve enerjiyi verimli kullanmak için yatırım yapmaktadırlar. Ülkemizin de çevreye ve insan sağlığına zararı olmayan ve doğal kaynakları yok etmeden yenilenebilir olarak kullanılan, maliyeti düşük enerji kaynaklarına yönelmesi gerekmektedir. Ülkemiz yenilenebilir kaynaklar açısından oldukça zengin olup toplam enerji ihtiyacını buradan karşılama olanağı vardır.

Nükleer enerjinin kullanımı konusunda kararlaştırılacak hususların barışçıl amaçlar için dahi olsa kamuoyu iradesi dışında belirlenmesi, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına karşı büyük bir vebalin altına girilmesi sonucunu doğuracaktır. Bu nedenlerle söz konusu işbirliği anlaşmasının onaylanmasını uygun bulmadığımızı bu muhalefet şerhi ile beyan ediyoruz. (5 Aralık 2012)

Aytuğ Atıcı
Mersin

Osman Faruk Loğoğlu
Adana

Mehmet Ali Ediboğlu
Hatay

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

NÜKLEER ENERJİNİN BARIŞÇIL AMAÇLARLA KULLANIMINA DAİR TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÇİN HALK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 9 Nisan 2012 tarihinde Pekin’de imzalanan “Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

NÜKLEER ENERJİNİN BARIŞÇIL AMAÇLARLA KULLANIMINA DAİR TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÇİN HALK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı V.

B. Atalay

Avrupa Birliği Bakanı

E. Bağış

Çevre ve Şehircilik Bakanı

E. Bayraktar

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Milli Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

S. Ergin

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

N. Ergün

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

S. Kılıç

İçişleri Bakanı

İ. N. Şahin

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. Şahin

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı

M. Z. Çağlayan

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı V.

Ö. Dinçer

Milli Eğitim Bakanı

Ö. Dinçer

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

**NÜKLEER ENERJİNİN BARIŞÇIL AMAÇLARLA KULLANIMINA DAİR
TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
ÇİN HALK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti (bundan sonra "Taraflar" olarak anılacaktır),

İki ülke arasındaki dostane ilişkiler temelinde;

İki ülkenin ekonomik, bilimsel ve teknik işbirliğinin verimli sonuçlarını memnuniyetle vurgulayarak;

İki ülke arasında mevcut olan geleneksel dostluk, karşılıklı itibar ve iyi ilişkiler temelinde karşılıklı işbirliğinin daha da güçlendirilmesini arzu ederek;

Halklarının huzuru ve refahı için nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımında yoğun işbirliğinde bulunmayı arzulayarak;

Her iki ülkenin Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın (bundan sonra "IAEA" olarak anılacaktır) Üye Devletleri olması ve 1 Temmuz 1968'de imzalanan Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşmasına (NPT) Taraf olduğu gerçeğinin bilincinde olarak;

Türkiye Cumhuriyeti'nin Antlaşma'nın nükleer silahı bulunmayan taraf devleti olduğunu ve Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşması ile bağlantılı olarak Türkiye Cumhuriyeti ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı arasındaki 30 Haziran 1981 tarihli Türkiye'de Güvenlik Denetiminin Uygulanması Anlaşması'nı (bundan sonra "güvenlik denetimi anlaşması" olarak anılacaktır) imzaladığını ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin Antlaşma'nın nükleer silaha sahip taraf devleti olduğunu ve Çin Halk Cumhuriyeti ile Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı arasındaki 20 Eylül 1988 tarihli Çin'de Güvenlik Denetimi Uygulanması Anlaşması'nı (bundan sonra "gönlü tekli anlaşması" olarak anılacaktır) imzaladığını dikkate alarak;

Uluslararası standartlar uyarınca etkin nükleer madde kontrolü ve muhasebesi ile fiziksel korumanın sürdürülmesinin önemini kavrayarak;

Nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla araştırılması, geliştirilmesi ve kullanımında iş birliğinde bulunmayı arzu ederek;

Çevrenin radyoaktif, kimyasal ve ısı kirlenmeye karşı korunması doğrultusunda barışçıl nükleer faaliyetlerde bulunulması gerektiğine önem vererek;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

Madde 1

İşbu Anlaşmanın amaçları doğrultusunda:

- a) "Nükleer Madde", IAEA Tüzüğü'ndeki XX no'lu Madde'de tanımlandığı üzere, herhangi bir kaynak maddeyi veya özel parçalanabilir maddeyi ifade eder;
- b) "Madde" INFCIRC/254/Rev.10/BÖLÜM 1 no'lu IAEA dokümanında tanımlanan reaktörlere yönelik nükleer olmayan maddeleri ifade eder;
- c) "Ekipman", INFCIRC/254/Rev.10/BÖLÜM 1 no'lu IAEA dokümanında tanımlanan herhangi bir ekipmanı ifade eder;
- d) "Teknoloji", sözelimi yayınlanan kitaplardaki ve dergilerdeki gibi halka açık veriler veya kısıtlama olmaksızın uluslararası alanda dağıtılmasına izin verilen veriler hariç, nükleer enerjinin veya ana kritik bileşenlerinin barışçıl kullanımına yönelik tesislerin tasarlanması, inşası, işleme alınması, işletilmesi, modernizasyonu, test edilmesi ve bakımı ile işletimden alınması için önem taşıyan, tedarik eden Tarafça belirlenen teknik kılavuzlar ve işletim kılavuzları dahil olmak üzere, somut formdaki teknik verileri ifade eder;
- e) "Gizli bilgi", işbu Anlaşma kapsamında aktarılan, aktaran Tarafça "GİZLİ" olarak belirtilen ve işaretlenen ve "GİZLİ" olduğu, bilginin aktarılması öncesinde alıcı Tarafa bildirilen herhangi bir bilgiyi ve işbu Anlaşma altındaki ortak araştırma ve geliştirme faaliyetlerinden elde edilen, Taraflarca "GİZLİ" olduğu belirtilmiş bilgileri ifade eder.

Madde 2

Taraflar, iki ülkede yürürlükte bulunan kanunlar ve hukuki düzenlemeler uyarınca ve her bir Tarafın uluslararası yükümlülük ve taahhütlerine uygun olarak, birbirlerinin egemenliğine saygı duyma, birbirlerinin iç işlerine müdahale etmeme, eşitlik ve karşılıklı fayda ilkelerinin temelinde, nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımındaki işbirliğini geliştirmeyi arzulamaktadır.

Madde 3

İşbu Anlaşma'ya tabi olmak kaydıyla, Taraflar arasındaki işbirliği alanları aşağıdakileri içerebilir:

- a) Nükleer enerjinin barışçıl kullanımlarında temel ve uygulamalı araştırma ve geliştirme;
- b) Nükleer enerji santralleri ve araştırma reaktörlerinin saha etüd çalışmaları, tasarımı, inşası, işletmeye alınması, işletilmesi, modernizasyonu (yenilenmesi), test edilmesi, bakımı, kullanılmış yakıt yönetimi ve söktümü;
- c) Nükleer minerallerin araştırılması, madenlerden çıkarılması ve hidrometalürjisi, radyoaktif atıkların işlenmesi ve bertarafı, ilgili minerallerden kapsamlı bir şekilde faydalanılması;

- d) Özellikle aşağıdaki niteliklere haiz yenilikçi reaktör ve yakıtla ilgili teknolojilerin ortaklaşa geliştirilmesi: Güvenlik, yayılmayı önleme, ekolojik sağlamlık ve ekonomik etkinlik;
- e) Nükleer güvenlik, radyasyondan koruma ve çevresel koruma, düzenleyici konular ile acil durum müdahale planlaması ve radyoaktif atık idaresi;
- f) İnsan kaynaklarının geliştirilmesi;
- g) Nükleer enerji ve araştırma reaktörleri için yakıt demetleri ve ekipmanlar dâhil nükleer maddelerin temini ve nükleer yakıtla ilgili hizmetlerin ve işbu Anlaşma çerçevesindeki faaliyetlere ilişkin diğer hizmetlerin temini;
- h) Tarafların yazılı izniyle karşılıklı olarak kararlaştırılabilecek diğer alanlar.

Madde 4

Anlaşmanın 3. Maddesinde öngörülen işbirliği aşağıdaki şekillerde uygulanacaktır:

- a) Bilimsel ve teknolojik bilgilerin değişimi;
- b) Sempozyum ve seminerlerin düzenlenmesi;
- c) Bilimsel ve teknik personelin değişimi ve eğitimi;
- d) Özel çalışma ve projelerin uygulanması için ortak çalışma gruplarının oluşturulması;
- e) Nükleer madde, madde, ekipman ve teknolojinin devredilmesi;
- f) Ortak araştırma planları ve projelerinin uygulanması;
- g) Lisans düzenlemeleri ve patentlerin devredilmesi;
- h) Taraflarca kararlaştırılabilecek diğer işbirliği şekilleri.

Madde 5

1. İşbu Anlaşma çerçevesindeki işbirliği, Taraflar arasında Taraflarca tayin edilen yetkili makamlar aracılığıyla yürütülecektir. Türkiye Cumhuriyeti hükümeti için tayin edilen yetkili makam Türkiye Atom Enerjisi Kurumudur. Çin Halk Cumhuriyeti hükümeti için tayin edilen yetkili makamlar Çin Ulusal Enerji İdaresi ile Çin Atom Enerjisi Kurumudur.

2. Herhangi bir Tarafın başka bir yetkili makam tayin etmesi veya bu makamın adını değiştirmesi durumunda, bu Taraf diğer Tarafı yazılı olarak haberdar edecektir.

Madde 6

Taraflar, işbu Anlaşma uyarınca karşılıklı alıp verilen bilgileri serbestçe kullanabilir ancak Taraflar, diğer Tarafın yazılı izni olmadan, gizli bilgilerin üçüncü bir tarafa ifşa edilmemesini ve aktarılmasını temin edecektir.

Madde 7

Taraflar ve tayin edilen yetkili makamları, her bir Tarafın uluslararası taahhütlerine uygun olarak ve iki ülkedeki geçerli yasa ve hukuki düzenlemeler gereği, işbu Anlaşmanın ve tayin edilen yetkili makamlar ve/veya tayin edilen ajanslar tarafından imzalanan anlaşmalar ve sözleşmeler çerçevesinde yürütülen faaliyetlerle ilgili fikri mülkiyet haklarını etkin bir şekilde koruyacaktır.

Madde 8

1. İşbu Anlaşma kapsamındaki işbirliği yalnızca barışçıl amaçlarla yürütülecektir ve işbu Anlaşma uyarınca alınan herhangi bir nükleer madde, madde, ekipman ve teknoloji ya da bunların kullanılmasıyla elde edilen nükleer maddeler, maddeler, ekipman ve teknolojiler, patlayıcı nükleer cihazların araştırılması, geliştirilmesi veya üretilmesi için ya da askeri amaçlarla kullanılmayacaktır.

2. Taraflar, IAEA güvenlik denetimi sistemi ile işbu Anlaşmanın 1. maddesine uyulmasını sağlayacaktır. Türkiye Cumhuriyeti hükümeti için bu şart, Türkiye'nin IAEA ile olan güvenlik denetiminin uygulanması anlaşmasına tabi olarak karşılanır. Çin Halk Cumhuriyeti hükümeti için bu tür bir uygunluk şartı, Çin'in IAEA ile olan gönüllü teklif anlaşmasına tabi olarak karşılanır.

3. Taraflar, IAEA ile olan ilgili anlaşmaları uyarınca, işbu Anlaşma gereği devredilen herhangi bir nükleer maddeyi, maddeyi ve ekipmanı IAEA'ya bildirecektir.

4. İşbu Anlaşma gereği alınan nükleer madde, madde, ekipman ve teknoloji, tedarik eden Tarafın yazılı izni olmadan, alıcı Tarafın ülkesi veya yetki alanı dışında devredilmeyecektir.

Madde 9

Her bir Taraf, işbu Anlaşma kapsamındaki işbirliğini olumsuz yönde etkileyen herhangi bir eylemin yapılmasını önlemek için çaba gösterecektir. İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonraki herhangi bir zamanda Taraflardan birinin işbu Anlaşma'nın 8. maddesinin hükümlerine veya 10. maddesinin 1. fıkrasına uymaması halinde, Taraflar derhal sorunlar hakkında istişare edecektir ve diğer Tarafın işbu Anlaşma kapsamındaki işbirliğine son verme hakkına sahip olduğu anlaşılacaktır.

Madde 10

1. Taraflar, INFCIRC/225/Rev.5 no'lu IAEA dokümanında tavsiye edildiği üzere, kendi yetki alanları dâhilinde, işbu Anlaşma gereği devredilen veya işbu Anlaşma çerçevesinde devredilen nükleer maddelerin, maddelerin ya da ekipmanın kullanılmasıyla üretilen nükleer maddeler için ve bu nükleer madde, madde veya ekipmanın kullanıldığı nükleer tesisler için gerekli fiziksel koruma tedbirlerini alacaktır.

2. Taraflar, nükleer maddelerin uluslararası nakline dair düzenleyici veçheler ve diğer fiziksel koruma konuları çerçevesinde iş birliği yapmak amacıyla, tayin edilen yetkili makamlar ve fiziksel korumaya yönelik ilgili temas noktaları hakkında birbirlerini haberdar edecektir.

Madde 11

Taraflar, kendi ortak çıkarlarına olan, nükleer enerjinin barışçıl kullanımlarıyla ilgili ele alınan uluslararası konularda birbirlerine danışabilir.

Madde 12

İşbu Anlaşmanın yorumlanmasından veya uygulanmasından doğan herhangi bir anlaşmazlık, Taraflar arasında istişare ve müzakere edilerek dostane yollarla çözümlenecektir.

Madde 13

1. İşbu Anlaşma, Taraflardan herhangi birinin işbu anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli iç hukuki usulleri tamamladığını teyit eden son yazılı bildirimin diplomatik kanallarla alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

2. İşbu Anlaşma on (10) yıl süre ile yürürlükte kalacaktır ve Taraflardan biri, bu anlaşmayı sonlandırmayı sona erme tarihinden en az altı (6) a y önce diplomatik kanallarla diğer Tarafa bildirmediğçe, bu Anlaşma otomatik olarak müteakip beş (5) yıllık sürelerle uzatılacaktır.

3. İşbu Anlaşmanın sonlandırılması halinde, Taraflarca aksi yönünde anlaşmaya varılmadıkça, işbu anlaşmanın geçerlilik döneminde yapılan ve halen devam eden düzenlemeler ve/veya sözleşmeler hakkındaki hükümleri yürürlükte kalacaktır.

4. Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, işbu Anlaşmanın sonlandırılması halinde, Tarafların anlaşmanın 6., 7. ve 8. maddeleri ile 10. maddesinin 1. fıkrasında öngörülen taahhütleri geçerliliğini koruyacaktır.

5. İşbu Anlaşmada Tarafların yazılı izni ile değişiklik yapılabilir. Bu tür değişiklikler, bu maddenin 1. fıkrası uyarınca geçerlilik kazanacaktır.

Yukarıdaki hususları tevsiken, ilgili Hükümetlerce usulüne uygun olarak yetkilendirilen aşağıdaki imza sahipleri işbu Anlaşmayı imzalamıştır.

09 Nisan 2012 tarihinde, Pekin’de Türkçe, Çince ve İngilizce dillerinde her biri eşit derecede özgün iki nüsha halinde imzalanmıştır. Metnin yorumlanması ile ilgili herhangi bir anlaşmazlık ortaya çıkarsa, İngilizce metin geçerli olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Adına

Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Adına

Taner Yıldız

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Liu Tienan

Çin Milli Enerji İdaresi Başkanı

